

İFTİRA SUÇUNA ETKİ EDEN NEDENLER

Akif YILDIRIM
Şenkaya Hâkimi

A. Cezanın arttırılmasını gerektiren haller

TCK'nin 267'nci maddesinin ikinci ve yedinci fıkralarında bu suçla ilişkin cezanın arttırılmasını gerektiren haller düzenlemiştir. Doktrinde bazı yazarlar, 267'nci maddenin ikinci fıkrasını "*maddi iftira*" olarak nitelermekte ve ayrı bir başlık altında incelemektedir.¹ Biz, maddi iftira olarak nitelenen bu ağırlaştırıcı nedeni, ayrı başlık altında incelemeyi faydalı buluyoruz.

1. Fiilin maddi eser ve delillerini uydurarak iftirada bulunulması

765 sayılı mülga TCK döneminde iftira suçunun seçimlik hareketlerinden biri olan bu hal, TCK'de bir ağırlaştırıcı neden olarak düzenlenmiştir. Doktrinde bu durum öteden beri "*maddi iftira*" olarak nitelenmekte ve ayrı bir başlık altında incelenmekteydi. 765 sayılı TCK'de, maddi iftira ile diğer seçimlik hareket olan şekli iftiranın aynı fıkra düzenlenişi eleştirilmişti. TCK isabetli olarak, bu işleniş şeklini daha aldatici ve inandırıcı bulduğu için ayrı bir fıkra ve ağırlaştırıcı neden olarak düzenlemiştir. Fail bu durumda, isnat ettiği hukuka aykırı fiilin maddi eser ve delillerini de uydurmaktadır. 5237 sayılı Kanun bu hali, "*fiilin maddî eser ve delillerini uydurarak iftirada bulunulması*" şeklinde ifade etmiştir. Fail, burada iftira suçunun basit halinde olduğu gibi soyut olarak bir isnatta bulunmamakta, maddi eser ve delil uydurarak isnadını somutlaştırmaktadır.² Ancak, bu somutlaştırmanın iftira suçunu oluşturabilmesi için belirli veya belirlenebilir bir kimseye yönelmiş olması gerekir.³ Ayrıca burada da amaç; masum kişi hakkında idari bir yaptırım uygulanmasını ya da soruşturma veya kovuşturma başlatılmasını sağlama olmalıdır. Maktulün kanı masum kimsenin elbisesine bu-

¹ M. Emin Artuk, Ahmet Gökçen, A.Caner Yenidünya; (2005), *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Ankara, s. 719; Yener Ünver, (2008), *Adliye Karşı Suçlar*, İstanbul, s. 748 vd.

² Yargıtay Sekizinci Ceza Dairesi, 09.12.1983, 2500/2803 "*Sanığın açık ikrarından da anlaşıldığı gibi Türkiye'ye hareket eden eşinin yeniden Almanya'ya dönüşünü engellemek için haberi olmadan valizine yerleştirdiği tabanca ve mermilerin varlığını Almanya'dan telefonla Türk makamlarına ihbar ettiği de kabul edilmiş olduğu halde sanığın kasıt ve amacının ülkeye ateşli silah sokmak değil, ancak ayrı bir takibat konusu olabilecek suç tasnii veya iftira hükümleri kapsamında düşünülmesi gerekirken...*" Vural Savaş, Sadık Mollamahmutoğlu, (1995), *Türk Ceza Kanununun Yorumu*, Ankara, C. II, s. 2985.

³ Durmuş Tezcan, M.Ruhan Erdem, Murat Önok; (2007), *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, Ankara 2007, s. 814.

laştırıldığında, yasak veya çalıntı bir eşya masum kimsenin evine bırakıldığında hukuka aykırı fiil, elbise ve ev sahibine yöneltmiştir.

Cezanın arttırılmasını gerektiren bu nitelikli hâl, yasa tasarısı aşamasında dayken “suçun maddi eser ve delillerini uydurarak iftirada bulunulması” şeklindeydi. Yapılan haklı eleştiriler⁴ karşısında, metindeki “suçun” ibaresi, “fiilin” olarak değiştirildi. Bu bakımdan, idari yaptırım gerektiren bir fiilin maddi eser ve delillerinin uydurulmasında da bu hüküm uygulanacaktır. Yüksek öğretim kurumlarında yasaklanmış bir yayının, hakkında idari yaptırım uygulanması amacıyla bir öğrencinin kitabının arasına koyulmasında böyle bir durum söz konusudur.

“Maddi eser ve delil” ifadesinden ne anlaşılması gerektiğine yönelik Kanunda bir açıklık yoktur. Bu konuda 5237 sayılı Kanunun “Suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme” başlıklı 281’inci maddesinin gerekçesinde “bir suçtan elde edilmiş olan eşyayı da, suçun eser ve delili olarak kabul etmek gerekir” ifadesine yer verilmiştir. Ancak bu ifade, müsadere edilmesi gereken “suçtan meydana gelen eşya”yı çağrıştırdığından ve karışıklığa yol açacağından konumuz açısından aydınlatıcı bir niteliğe sahip değildir. Doktrinde, maddi nitelikte olan, hukuka aykırı fiilin masum kişi tarafından işlendiği kanaatini uyandıran her şey “maddi eser ve delil” olarak tanımlanmıştır.⁵ Örneğin bir kimsenin başkasının cebine gizlice uyuşturucu koyması, kendi kendini yaraladıktan sonra yetkili makamlara masum kişi tarafından yaralandığını bildirmesi, maktulün kanını masum kişinin elbiselerine sürmesi, evin kapı penceresini kırması gibi.⁶

İşlenen bir suçun delillerini uydurup daha sonra da kişi ihbar edilirse acaba iftira suçu gerçekleşecek midir? Bu konu doktrinde tartışmalıdır. Toplumun huzuru için adli gerçeğin adli yolla bulunulması gerekeceğini, hakkında delil uydurulan kişi suçlu da olsa, iftira suçunun oluşacağını düşünen yazarlar⁷ olduğu gibi; burada “masum kişinin” olmadığı, Kanunda ise, “işlemediğini bildiği halde.....bir kimse”ye suç isnadında bulunmadan bahsedildiği, bundan dolayı iftira suçunun unsurlarının oluşmadığı düşüncesinde olan yazarlar da vardır.⁸ İftira, masum kimseye hukuka aykırı fiil isnat etmektir.⁹ Gerçekten de, iftiraya uğrayan bu halde suçsuz olmadığından iftira

⁴ Serap Keskin, (2004), *Türk Ceza Kanunu Reformu*, Birinci Kitap: *Toplumsal Değişim Sürecinde Türk Ceza Kanunu Reformu*, Türkiye Barolar Birliği Yayını, s. 224.

⁵ Faruk Erem, (1955), *Adliye Aleyhine Cürümler*, Ankara, s. 22; Durmuş Tezcan ve diğerleri, *Özel Ceza Hukuku*, s. 813.

⁶ M. Emin Artuk ve diğerleri, *Ceza Hukuku*, s. 749.

⁷ Köksal Bayraktar, *İftira*, İÜHF, cilt XL, sayı 1-4, s. 199.

⁸ M. Emin Artuk ve diğerleri, s. 749; Durmuş Tezcan ve diğerleri, s. 814.

⁹ Faruk Erem, (1993), *Türk Ceza Kanunu Şerhi Özel Hükümler*, C. II, Ankara, s. 1525.

suçu gerçekleşmez. Ancak, uydurulan maddi eser ve deliller ayrı bir suç oluşturuyorsa, fail bu suçtan dolayı cezalandırılmalıdır.¹⁰

Maddi eser ve delilleri uydurulan hukuka aykırı fiilin ayrıca ihbar veya şikâyet ya da basın ve yayın yolu ile bir kimseye isnat edilmesinin gerekip gerekmediği tartışmalıdır.¹¹ Kanun metninde geçen “*iftirada bulunması hâlinde*” ifadesinden hareket eden bir görüşe göre, uydurulan maddi eser ve deliller, ihbar veya şikâyette bulunarak ya da basın ve yayın yolu ile masum kişiye isnat edilmemişse, suçun oluşmadığı kabul edilmeli, kanıtlanması halinde eylemin teşebbüs aşamasında kaldığı düşünülmelidir.¹² Doktrinde çokça taraftar bulan bir görüş ise, masum kimse hakkında uydurulan maddi eser ve delillerin yetkili makamların bilgisine ulaşmasının yeterli olacağı ayrıca, failin bu eser ve delilleri yetkili makamlara doğrudan ulaştırmasının gerekli olmadığı yönündedir.¹³

Uydurulan maddi eser ve delillerin, soruşturma organları tarafından keşfedilmiş ya da herhangi bir nedenle bu organların bilgisine ulaşmış olması yeterlidir. İftira suçundan takibat yapmak için dava zamanaşımı süresi içinde uydurulan maddi eser ve delillerin yetkili makamların bilgisine ulaşması gerekir. Buradaki dava zamanaşımı uydurulan suça ilişkin olanıdır. Çünkü yetkili makamların maddi eser ve delillerden haberdar olduğu anda iftira suçu tamamlanacağından, zamanaşımına uğramış bir suçun maddi eser ve delillerinin uydurulması halinde zaten iftira suçu oluşmayacaktır.

Maddi iftira ve şekli iftira aynı olayda birlikte gerçekleşebilir. Bu halde de tek suç oluşur.¹⁴ Ancak faile verilecek ceza, TCK'nin 267/2 hükmü uyarınca arttırılacaktır. Masum kimsenin cebine esrar koyarken failin yakalanması halinde TCK'nin 267/2 hükmüne teşebbüsten ceza vermek gerekir.

Uydurulan maddi eser ve delillerin; düzenlenmesi, kullanılması, üretilmesi, bulundurulması, kullanılması, taşınması, alım ve satımı gibi suç oluşturan bir eşya olması halinde faile hem iftiradan hem de oluşan bu suçtan da ceza vermek gerekir. Başka ve açıklayıcı bir deyişle, uydurulan maddi eser ve deliller ayrı bir suç oluşturuyorsa, fail bu suçtan dolayı da cezalandırılmalıdır. Diğer bir deyişle, bu hallerde fikri içtima kuralı değil, gerçek içtima

¹⁰ Durmuş Tezcan ve diğerleri, s. 814.

¹¹ M. Emin Artuk ve diğerleri, s. 750; Necati Meran, (2006), *Kamu Görevlisine ve Adliyeye İlişkin Suçlar*, Ankara, s. 243-244; Durmuş Tezcan ve diğerleri, s. 814.

¹² Necati Meran, s. 243-244.

¹³ M. Emin Artuk ve diğerleri, s. 828; Durmuş Tezcan ve diğerleri, s. 814.

¹⁴ Yargıtay Sekizinci Ceza Dairesi, 09.12.1983, 2500/2803 “*Sanığın açık ikrarından da anlaşıldığı gibi Türkiye’ye hareket eden eşinin yeniden Almanya’ya dönüşünü engellemek için haberi olmadan valizine yerleştirdiği tabanca ve mermilerin varlığını Almanya’dan telefonla Türk makamlarına ihbar ettiği de kabul edilmiş olduğu halde sanığın kasıt ve amacının ülkeye ateşli silah sokmak değil, ancak ayrı bir takibat konusu olabilecek suç tasnii veya iftira hükümleri kapsamında düşünülmesi gerekirken...*” Vural Savaş, Sadık Mollamahmutoğlu, s. 2985.

kuralı uygulanmalıdır. Örneğin, başkasının cebine eroin konmuşsa, iftiranın yanında TCK'nin 191/1'inci fıkrası; ruhsatsız silah konmuşsa, 6136 sayılı Kanunun 13/1 hükmü uygulanmalıdır.¹⁵ Yargıtay, mülga 765 sayılı TCK döneminde verdiği bir kararında, iftira amacıyla izinsiz temin edip bulundukları patlayıcı maddeleri masum kimsenin bahçesine gömerek kolluk kuvvetlerine ihbarda bulunanların eyleminin, TCK'nin 264/5 hükmü kapsamında değerlendirilmesi gerektiğine karar vermiştir.¹⁶

Son olarak belirtelim ki, 267'nci maddenin bu fıkrasında kullanılan "ve" bağlacı "veya" olarak değiştirilmelidir.¹⁷ Bu şekilde kanunilik ilkesini zorlayacak şekilde yapılacak uygulamaların da önüne geçilecektir.

2. Masum kişi hakkında tutuklama ve gözaltı dışında başka bir koruma tedbirine başvurulması

5237 sayılı TCK'nin 267'nci maddesinin üçüncü fıkrasında bu neden şu şekilde ifade edilmiştir: Yüklenen fiili işlemediğinden dolayı hakkında beraat kararı veya kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verilmiş mağdurun aleyhine olarak bu fiil nedeniyle gözaltına alma ve tutuklama dışında başka bir koruma tedbiri uygulanmışsa, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Bu ve bundan sonraki ağırlaştırıcı nedenler aslında suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış şekilleridir. 5237 sayılı Kanunun "*neticesi sebebiyle ağırlaşan suçlar*"la ilgili düzenlemesine haklı olarak getirilen eleştirilere¹⁸ değinmeden söyleyelim ki; neticesi sebebiyle ağırlaşan suçlar, doktrinde ikili ayrıma tabi tutulmaktadır. Buna göre, ilk gruptaki suçlarda, failin gerçekleşen ikinci sonuç bakımından kasıtlı olmaması gerekir. Çünkü bu halde kasıt suç vasfını değiştirir, bu bakımdan neticesi sebebiyle ağırlaşan suç hükümleri değil, başka suç hükümleri uygulanır. İkinci grupta yer alan suçlar bakımından ise, ikinci sonuç bakımından fail, en az taksir derecesinde kusurlu olmalıdır (5237 sayılı Kanun madde 23). Failin kastı olsun veya olmasın ceza artırılabilecektir. İftira da bu tür suçlardandır. İftira suçunda, gerçekleşen bu ikinci neticeler bakımından failin en az taksir derecesinde kusurlu olması gerekir.¹⁹

Neticesi sebebiyle ağırlaşan suçlarda failin en az taksir derecesinde kusurlu olması objektif sorumluluğu bertaraf amacıyla getirilmiş ise de, bu

¹⁵ İsmail Malkoç, (2006), *Açıklamalı Yeni Türk Ceza Kanunu Özel Hükümler*, cilt II, Ankara, s. 1839.

¹⁶ Yargıtay Sekizinci Ceza Dairesi, 6.11.1985 tarih ve E.3684, K.4885 sayılı kararı.

¹⁷ Yener Ünver, (2008), *Adliye Karşı Suçlar*, İstanbul, s. 46.

¹⁸ Kanunun, neticesi sebebiyle ağırlaşmış suçlarda, aksi ispat edilemeyen bir "*taksir karinesi*" koyduğu belirtilmektedir. Zeki Hafizoğulları, *Ceza Hukuku Ders Notları*, www.zekihafizoğullari.com, (Erişim tarihi: 05.04.2007).

¹⁹ Nevzat Toroslu, (2008), *Ceza Hukuku Genel Kısım*, Ankara, s. 210.

durumun taksir karinesinin kabulü sonucu doğurmaması için özellikle uygulamacılara büyük görev düşmektedir.²⁰

Koruma tedbirlerinden ne anlaşılması gerektiği 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 90 ilâ 140'ıncı maddeleri arasında düzenlemiştir. Kanunun bu hükümleri incelendiğinde tutuklama ve gözaltına alma dışındaki koruma tedbirlerini; yakalama, adli kontrol, arama ve elkoyma, kayyım tayini, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi, gizli soruşturmacı görevlendirme, teknik araçlarla izleme şeklinde belirtebiliriz. Bu koruma tedbirlerinden birisi isnat edilen fiil nedeniyle uygulanmış ve isnat edilen fiil işlenmediğinden dolayı kovuşturmaya yer olmadığına dair karar veya beraat kararı verilmişse ceza yarı oranında artırılabacaktır. Belirtelim ki, beraat kararı veya kovuşturmaya yer olmadığına dair karar kesinleşmiş olmalıdır.

Yüklenen fiili işlemediğinden dolayı hakkında beraat kararı veya kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmiş mağdurun aleyhine olarak bu fiil nedeniyle gözaltına alma ve tutuklama dışında başka bir koruma tedbiri uygulanmışsa, verilecek cezanın yarı oranında artırılabacağını düzenleyen bu fıkranın metni, yanıltıcı şekilde kaleme alınmıştır.²¹ Fıkra metnindeki "*fiili işlemediğinden dolayı*" şartının sadece beraat kararı açısından kabul etmek gerekir. Çünkü "*kovuşturmaya yer olmadığına dair karar*"lar çeşitli sebepler olabilir. Cumhuriyet savcısı, soruşturma evresi sonunda, kamu davasının açılması için yeterli şüphe oluşturacak delil elde edilememesi veya kovuşturma olanağının bulunmaması hâllerinde kovuşturmaya yer olmadığına karar verir (CMK madde 172). Aksi halde, kanunilik ilkesi gereğince, "*yeterli şüphe oluşturacak delil elde edilememesi*" nedeniyle hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmiş mağdurun aleyhine olarak bu fiil nedeniyle gözaltına alma ve tutuklama dışında başka bir koruma tedbiri uygulanmışsa bu fıkra gereğince ceza artırılmayacaktır.

Tutuklama ve gözaltına alma dışındaki koruma tedbirlerinin ağırlığı ve kişi haklarına etkisi farklılık gösterir. Bu fıkranın uygulamasında, tutuklama ve gözaltına alma dışında koruma tedbirlerinden birisinin iftiraya uğrayana uygulanması yeterlidir. Kanun uygulanan koruma tedbirinin ağırlığını dikkate almamıştır. Hâkim uygulanan koruma tedbiriyle meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığını (TCK madde 61/1-e) temel cezayı belirlerken dikkate alacaktır.²²

Kanun dördüncü fıkrasında, diğer koruma tedbirlerinden ayrı olarak tutuklama ve gözaltına alma koruma tedbirine hükmedilmesi halini ayrı bir ağırlaştırıcı neden olarak düzenlemiştir. Dikkat edildiğinde bu koruma tedbirlerinde kişi özgürlüğü kısıtlanmaktadır. Yakalama koruma tedbirinde de

²⁰ Nevzat Toroslu, s. 210, 211.

²¹ Yener Ünver, s. 89.

²² İsmail Malkoç, s. 1842.

kişi özgürlüğü kısıtlanmaktadır ancak, kanunilik ilkesi gereğince iftiraya uğrayan “yakalansa” dahi üçüncü fıkra uygulanmalıdır.²³

Son olarak belirtelim ki, bu fıkra bakımından koruma tedbirinin uygulanmasından kastedilen, koruma tedbirinin karar altına alınması değil, icra edilmiş olmasıdır.²⁴

3. Masum kişinin tutuklanması veya gözaltına alınması

Yasa koyucu, diğer koruma tedbirlerinden ayrı olarak tutuklama ve gözaltına alma koruma tedbirine hükmedilmesi halini ayrı bir ağırlaştırıcı neden olarak düzenlemiştir. Masum kişi isnat edilen suç nedeniyle tutuklanır veya gözaltına alınırsa iftira eden, ayrıca kişi hürriyetinden yoksun kılma suçundan dolayı faili olarak sorumlu tutulacaktır. Kanun koyucu, bu ağırlaştırıcı nedeni “*yüklenen fiili işlemediğinden dolayı hakkında beraat kararı veya kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verilmiş olan mağdurun bu fiil nedeniyle gözaltına alınması veya tutuklanması hâlinde; iftira eden, ayrıca kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçuna ilişkin hükümlere göre dolaylı fail olarak sorumlu tutulur*” şeklinde ifade edilmiştir.

Doktrinde bu düzenleme, bir fiile iki ayrı ceza verildiği ve dolaylı fail kavramının isabetli kullanılmadığı gerekçeleriyle eleştirilmektedir.²⁵ Gerçekten de dolayısıyla faillik, akıl hastasını veya bir küçüğün suçta araç gibi kullanılması hallerinde söz konusu olabilir. Burada ise, böyle bir durum söz konusu değildir. Fail, bu fıkranın uygulamasında kişi hürriyetinden yoksun kılma suçunun “*dolaylı faili gibi*” cezalandırılacaktır.²⁶

TCK'nin 267/4 hükmü, iftira suçunun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış hallerinden bir tanesi olduğunu ifade etmiştik. Hemen belirtelim ki, failin gerçekleşen bu ikinci netice bakımından en azından taksirli olmasının yanında, hareketiyle ikinci netice arasında nedensellik bağı da bulunmalıdır. İftiraya uğrayanın gözaltına alınması veya tutuklanması halinde, kişi hürriyetinden yoksun kılma suçunu, failin olası kastıyla işlediğini belirten yazarlar da bulunmaktadır.²⁷

765 sayılı mülga TCK'nin 285/2'nci fıkrasında, masum kimsenin özgürlüğünün kısıtlanması halinde, iftira eden hakkında daha fazla cezaya hükmedileceği düzenlenmişti. Madde metninde özgürlüğün kısıtlanmasına, “*tutuklama*” örnek gösterilmişti. Yargıtay çeşitli kararlarında nezarete kalmayı da özgürlüğün kısıtlanması olarak kabul etmişti.²⁸ Doktrin bu dönemde

²³ Durmuş Tezcan ve diğerleri, s. 814, 815.

²⁴ Yener Ünver, s. 89.

²⁵ Doğan Soyaslan, (2005), *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Ankara, s. 552.

²⁶ Necati Meran, s. 245.

²⁷ Necati Meran, s. 245, 246.

²⁸ YCGK, 19.04.1982, 4/79-154: “*Maddede yer alan “tevkifi gibi, şahsi hürriyeti bağlayan bir halin hudusuna sebep olmuşsa” ibaresinin gözetim halini de kapsadığında kuşku yoktur. Zira gözaltına alınan kişinin özgürlüğü de tevkifteki gibi tehdit edilmiş*

madde metnini, zorla getirme (ihzar), yakalama, arama gibi koruma tedbirlerini kapsayacak şekilde yorumlamıştır.

4. İftiraya uğrayan hakkında hürriyeti bağlayıcı cezaya hükmedilmiş olması

5237 sayılı TCK'nin 267'nci maddesinin 5'inci fıkrası, masum kişi hakkında ağırlaştırılmış müebbet hapis, müebbet hapis veya süreli hapis cezasına hükmedilmesi halinde cezanın artırılacağını düzenlemiştir. Mağdurun ağırlaştırılmış müebbet hapis veya müebbet hapis cezasına mahkûmiyeti hâlinde, yirmi yıldan otuz yıla kadar hapis cezasına; süreli hapis cezasına mahkûmiyeti hâlinde, mahkûm olunan cezanın üçte ikisi kadar hapis cezasına hükümlenir (TCK madde 267/5). Mağdurun mahkûm olduğu hapis cezasının infazına başlanmış ise, beşinci fıkraya göre verilecek ceza yarısı kadar artırılır (TCK madde 267/6). Doktrinde, iftiraya uğrayan hakkında verilen hürriyeti bağlayıcı cezanın kesinleşmiş olmasının gerekip gerekmediği tartışmalıdır. Bir görüşe göre, verilen mahkûmiyet kararı kesinleşmiş olmalıdır.²⁹ Bu bakımdan, Yargıtay tarafından kurulan mahkûmiyet hükmü bozulduğunda, ilk derece mahkemesi de Yargıtay kararına uyup iftiraya uğrayanı beraat ettirirse faili bu fıkraya göre cezalandırmak güçtür.³⁰ Şahbaz, kanun koyucunun bu hükmü öngörmesinin nedenini; Yargıtaydan geçmesine rağmen, isnat edilen suçun iftiraya uğrayan tarafından işlendiğine dair delillerin o denli güçlü uydurulmasındaki vahamet olarak göstermektedir.³¹ Diğer görüş ise, hakim in verdiği kararın kesinleşmiş olmasının önemli olmadığını belirtmedir.³² Birinci düşünce tarzı, iftiraya uğrayan hakkında verilen mahkûmiyet kararının bozulması halinde, ortada bir mahkûmiyet kararı olmayacağından yerindedir. Bozma kararına ilk derece mahkemesi uyma kararı verdiğinde ilk karar ortadan kalkacaktır.³³

765 sayılı TCK'nin 285/3 hükmü uyarınca, iftiraya uğrayan üç seneden fazla hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkûm olmuşsa, iftira eden hakkında on beş seneyi geçmemek üzere aynı ceza hükümlenirdi. Eğer iftiraya uğrayanın mahkûmiyeti ömür boyu ağır hapis ise, fail on beş seneden aşağı olmamak üzere ağır hapisle cezalandırılırdı (765 sayılı Kanun madde 285/4). İftiraya uğrayanın mahkûmiyetinin ağırlaştırılmış ömür boyu ağır hapis cezası olması halinde ise, fail (iftira eden) ömür boyu ağır hapis cezası ile cezalandırılırdı (765 sayılı Kanun madde 285/5). 1990 değişikliğinden önce

olmaktadır." Vural Savaş, Sadık Mollamahmutoğlu, s. 2983.

²⁹ A. Pulat Gözübüyük, (1969), *Adliye'ye Karşı Suçlar*, Ankara, AD., Y. 60, sayı 8, s. 490.

³⁰ M. Emin Artuk ve diğerleri, s. 766; Köksal Bayraktar, s. 202; İbrahim Şahbaz, (1985), *İftira Suçu*, YD., Ankara, cilt II, sayı 4, s. 504.

³¹ İbrahim Şahbaz, s. 504.

³² Hamdi Öner, (1946), *İftira Suçu*, Adalet Dergisi, Ankara, yıl 37, sayı 11, s. 1156.

³³ Nevzat Toroslu, (2003), *Ceza Muhakemesi Hukuku*, Ankara, s. 317.

iftiraya uğrayan ölüm cezasına mahkum edilmişse, iftira edene de ölüm cezası veriliyordu.

Doktrinde 267'nci maddenin beşinci fıkrası suçun basit şekli için öngörülen cezayla bağlantı kurulmadan düzenlediği için eleştirilmiştir. İftiraya uğrayan üç yıl hapse mahkûm edilmişse, beşinci fıkraya göre verilecek ceza iki yıl olacağından, düzenleme yasa yapım tekniğine uygun düşmemiştir.³⁴

Hemen belirtelim ki, failin gerçekleşen bu ikinci netice bakımından en azından taksirli olmasının yanında, hareketiyle ikinci netice arasında nedensellik bağı da bulunmalıdır. Nedensellik bağı yoksa 267'nci maddenin ilk fıkrası uygulanır. Bu bakımdan, maddenin beşinci fıkrasının, failin hareketi ile gerçekleşen mahkûmiyet arasında illiyet bağı olmaması nedeniyle uygulanmadığı durumlarda; iftiraya uğrayanın mahkûm olduğu hapis cezasının infazına başlansa bile altıncı fıkra uygulanmayacaktır.³⁵

5. İftiraya uğrayanın mahkûm olduğu hapis cezasının infazına başlanması

İftiraya uğrayanın mahkûm olduğu hapis cezasının infazına başlanmış ise, bu nedenle iftira suçu failine verilecek cezanın yarısı kadar artırılacağı 267'nci maddenin altıncı fıkrasında düzenlenmiştir.

Yasa koyucu bu düzenlemeyle, iftiraya uğrayanın mahkûm olduğu hapis cezasının infazına başlanmasını yeterli görmüş, cezanın infazının süresi yönünde bir şart koşmamıştır. İftiraya uğrayan hakkında hükmolunan hapis cezası ertelenmesi bu anlamda infaz sayılıp sayılmayacağı tartışmalıdır. Bir görüşe göre, bu durumda, 5237 sayılı TCK'nin 51/son hükmüne göre, "*denetim süresi yükümlülüklerine uygun veya iyi hâlli olarak geçirildiği takdirde, ceza infaz edilmiş sayılacağı*"ndan ve denetim süresi içinde iftiraya uğrayan hakkında bazı yükümlülüklerle hükmedilebileceğinden TCK bağlamında "*erteleme*" bir infaz biçimi olarak düzenlenmiştir.³⁶ Deneme süresiyle infaz da başlamıştır.³⁷

6. İftiraya uğrayan hakkında hapis cezası dışında adli veya idari yaptırım uygulanması

5237 sayılı Kanunun 267'nci maddesinin 7'nci fıkrasına göre, iftira sonucunda mağdur hakkında hapis cezası dışında adli veya idari bir yaptırım uygulanmışsa; iftira eden kişi, üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

5237 sayılı Kanunun 45'inci maddesine göre suç karşılığı olarak uygulanacak yaptırım olarak cezalar, hapis ve adli para cezalarıdır. Bu maddeye göre hapis cezası dışında uygulanabilecek bir yaptırım "*adli para ce-*

³⁴ M. Emin Artuk ve diğerleri, s. 766; Durmuş Tezcan ve diğerleri, s. 815.

³⁵ Necati Meran, s. 246.

³⁶ Yener Ünver, s. 91.

³⁷ Durmuş Tezcan ve diğerleri, s. 817.

zası”dır. İdari yaptırıma örnek olarak da, bir memura kademe ilerlemesinin durdurulması cezası verilebilir. Aynı şekilde, kısa süreli hapis cezasının, seçenek yaptırımlara çevrildiği durumlarda da bu fıkra uygulanır. Örneğin iftiraya uğrayanın “belirli yerlere gitmekten veya belirli etkinlikleri yapmaktan yasaklanması”nda olduğu gibi (5237 sayılı TCK madde 50/1-d).

Güvenlik tedbirleri “yaptırım” olarak nitelenmeyeceğinden, güvenlik tedbirlerine hükmedilmesi halinde bu fıkra uygulanamaz.³⁸

Uygulanan yaptırımın tamamen uygulanması ile kısmen uygulanması arasında bir ayırım yapılmadığından, hâkim bu ağırlaştırıcı nedenin varlığı halinde vereceği cezayı takdir ederken, yaptırımın türünü, uygulanan zaman süresini dikkate almalıdır. Çünkü hakkında uyarı cezası verilen bir kişi ile meslekten ihraç kararı verilen bir kişinin iftiracıları aynı cezaya mahkûm olurlar ki, bu da ceza adaletine uygun düşmez.

B. Etkin pişmanlık

5237 sayılı TCK sisteminde suç tamamlandıktan sonra cezayı kaldıran veya cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi bir sebep olarak kabul edilen “etkin pişmanlık” hükümleri, özel hükümlerde ve belli suç tipleri için düzenlenmiştir. İftira da bu suçlardan biridir. İftira suçunun tamamlanmasından itibaren isnat edilen suç nedeniyle verilen hükmün infazına başlanması haline kadar geçen evrenin çeşitli aşamalarında failin, iftirasından dönmesi halinde verilecek ceza indirilecektir. Fail, idari yaptırım gerektiren hukuka aykırı bir fiil isnat ettiği durumda da belli koşulların varlığı halinde iftirasından dönerse etkin pişmanlık hükmünden faydalanacaktır.

Kanun, çıkabilecek tartışmaları önlemek amacıyla iftiradan dönmenin hangi aşamaya kadar mümkün olabileceğini ayrıntılı bir şekilde hükme bağlamıştır. 5237 sayılı TCK’nin konu ile ilgili hükmü 269’uncu maddedir. Bu hükme göre isnat edilen hukuka aykırı eylem “suç” ise fail; adli soruşturma başlamadan evvel iftirasından dönerse verilecek cezanın beşte dördü, kovuşturma başlamadan önce iftirasından dönerse verilecek cezanın dörtte üçü indirilir (madde 269/1,2). Kovuşturma aşamasında ise fail; mağdur hakkında hüküm verilmeden önce iftirasından dönerse verilecek cezanın üçte ikisi; mağdurun mahkûmiyetinden sonra iftirasından dönerse, verilecek cezanın yarısı indirilebilir (madde 269/3-a,b). Cezanın infazına başlanması halinde failin iftirasından dönmesi halinde, verilecek cezanın üçte biri indirilebilir (madde 269/3-c). Görüldüğü üzere, kovuşturma başladıktan sonra hüküm verilmeden evvelki dönemde, hüküm verildikten sonra fakat kesinleşmeden evvelki dönemde ve hükmün kesinleşip infazına başlanılmasından sonraki dönemde fail, iftirasından dönerse hâkimin taktirine bağlı olarak ceza indirilecektir.

³⁸ Necati Meran, s. 247.

İsnat edilen fiil idari yaptırım gerektiren bir fiil ise, idari soruşturma başlanmadan evvel iftiradan dönülürse fail hakkında hükmedilecek cezanın beşte dördü indirilecektir (madde 269/1). Fail, idari yaptırıma karar verilmeden önce etkin pişmanlıkta bulunursa verilecek cezanın yarısı, idari yaptırım uygulandıktan sonra etkin pişmanlıkta bulunursa verilecek cezanın üçte biri indirilebilecektir (264/4-a,b).

İftiradan dönme, başka bir deyişle gerçeğin belirtilmesi, tereddütlerden uzak bir şekilde, muğlak ifadeler içermeyecek türden açık bir şekilde ortaya konmalıdır.³⁹ Ancak sanıktan “*iftira etmişim*” şeklindeki açıklıkta bir anlatımı da beklemek hükmün konuluş amacına ters düşer.⁴⁰ Yalnızca şikâyetten vazgeçme veya iftira ettiği fiili sonradan inkâr etme, bu anlamda iftiradan dönme sayılmaz.⁴¹ 21 Ocak 1959 tarih ve 12/3 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararına göre, iftira suçunda inkâr, rücu olarak ad ve kabul edilemez.⁴²

“*İftiradan dönmeden*” dönülüp dönülmeyeceği konusuna gelince, doktrinde bunun mümkün olduğu savunulmaktadır. Ancak bunun da tıpkı iftiradan dönme gibi açık olması gerekir.⁴³ Rücuunu geri alan, başka bir de-

³⁹ M. Emin Artuk ve diğerleri, s. 770; K. Bayraktar, s. 203; İ. Şahbaz s. 505; Durmuş Tezcan ve diğerleri, s. 818; Yargıtay İçtihatları Birleştirme Kurulu, 21.01.1959 tarih ve 12/3 sayılı kararı; “*İftira suçundan rücu, hakikate dönmek, mağdur hakkındaki ihbarın varit olmadığını açıklamak ve binnetice suçu kabul etmektir. Kanunun rücu dolayısıyla cezadan indirmeyi gerektirdiği bir halden, inkarla ahlaki redetine (kötülük) ısrar eden münkiri faydalandırmanın düşünülmeceği derkar (açık) dir. ... iftira suçunda inkarın rücu kabul edilmeyeceğine karar verilmiştir.*” Necati Meran, (2005), *Açıklamalı-İçtihatlı Türk Ceza Kanunu*, Ankara, s. 1214.

⁴⁰ YCGK, 25.10.1982 tarih ve 4/332-387: “*Sanık kendisine ait aracı müştekiye satarak teslim ettiğini duruşmada kabul ve ifade ettiğine göre; bu husus ilk isnadından rücu ettiğini açıkça gösterir niteliktedir. Sanıktan ayrıca “iftira etmişim tarzında bir söz kullanmasını beklemek yasaya uygun bir yorum sayılmaz...”* Vural Savaş, Sadık Mollamahmutoğlu, s. 2982; Yargıtay Dördüncü Ceza Dairesinin 17.09.2003 tarih ve 23026/7806: “*Ancak; sanığın duruşmadaki “senedi babam R. E. ile ben imzaladım kimin kefil olduğunu bilmiyorum; senet üzerinde iki imza vardı fakat müştekinin elindeki senette tek imza vardı ve bu imzada bana aittir” şeklindeki açıklamasının gerçeğe dönme niteliğinde olup olmadığınıntartışılmaması...*” (AKİP Açıklamalı Kanun ve İçtihat Programı); Yargıtay Dördüncü Ceza Dairesinin, 23806/8205; “*...talimatla alınan “senet üzerinde tahrifat yapılmamıştır, sanıktan şikayetçi değilim” biçiminde anlatımın...rücu niteliğinde olduğunun gözetilmemesi...*” Yargıtay Dördüncü Ceza Dairesinin, 08.02.2000 58/743: “*Sanık talimatla alınan savunmasındaki “dava konusu imzanın mağdurlar tarafından atıldığını iddia etmedim” biçimindeki sözlerinin gerçeğe dönme niteliğinde olup olmadığının tartışılması ...*” .

⁴¹ M. Oktay Yiğitbaş, (1967), *İftira Cürmü Üzerine Bir Deneme*, Ankara, AD., yıl 58, sayı 11, s. 838.

⁴² Necati Meran, s. 1214.

⁴³ M. Emin Artuk ve diğerleri, s. 770.

yişle iftiradan dönmeden dönen kişi, hakkında etkin pişmanlık hükümleri uygulanmayacaktır.

Belirtelim ki, suçun manevi unsuru ile etkin pişmanlığı birbirine karıştırmamak gerekir. Failin suçun tamamlanmasından sonraki girişimleri, geriye dönük şekilde, suçun manevi unsurunun ortadan kaldırma sebepleri olarak algılanmamalıdır.⁴⁴ Yargıtay “*Sanığın yaralama eylemine ilişkin jandarmada alınan anlatımında yakınının kendisini tabancayla kovalaması nedeniyle dönerek tüfekle ateş ettiği bildirmesi ve daha sonra bu anlatımından dönmesinin savunma sınırları kapsamında kaldığı, sanığın iftira kastının bulunmadığı ve suçun hukuka aykırılık öğesinin oluşmadığı gözetilmeden hükümlülük kararı verilmesi,...*”⁴⁵ şeklinde karar vererek, sanığın anlatımından dönmesini, etkin pişmanlık yönünden değil, suçun manevi unsuru yönünden yerinde olmayacak şekilde değerlendirmiştir.

1. Failin, adli veya idari soruşturma başlamadan önce iftirasından dönmesi

İftira eden, isnadının gerçeği yansıtmadığını iftiraya uğrayan hakkında adli veya idari soruşturma başlamadan önce belirtirse, Kanunun 269’uncu maddesinin ilk fıkrası uyarınca cezasının beşte dördü indirilecektir. Bu konuda hâkime takdir yetkisi de tanınmamıştır.

Soruşturma ve kovuşturma kavramlarını 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu tanımlamıştır. Buna göre soruşturma; kanuna göre yetkili mercilerce suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evreyi ifade eder (5271 sayılı Kanun madde 2/1-e).

Failin, adli soruşturma başlamadan evvel iftirasından dönmesi durumu 5271 sayılı Kanun ve 5237 sayılı TCK nazara alındığında bir çelişki ortaya çıkmaktadır. Failin yetkili makamlara başvurusu ile suç tamamlanacağından, soruşturma evresi de suç şüphesiyle başlayacağından fail hiçbir vakit bu hükümden yararlanamayacaktır. Ancak TCK’de kastedilenin bu olmadığı açıktır. Burada, savcılığın suçla ilgili olarak doğrudan doğruya (tanık dinlemek, ifade almak bilirkişi tayin etmek...vs.) işlem yapmasına kadarki evre kastedilmiştir.⁴⁶

İdari yaptırım gerektiren fiilleri isnat eden failin, bu hükümden yararlanması için, soruşturma başlamadan evvel iftirasından dönmesi gerekir.

⁴⁴ Yener Ünver, s. 81, 82.

⁴⁵ Necati Meran, s. 1218.

⁴⁶ M. Oktay Yiğitbaş, s. 838; Yargıtay Dördüncü Ceza Dairesinin, 24.05.1985 tarih ve 4742/4980; “...sanık müşteki olarak Cumhuriyet savcılığınca alınan ifadesinde “...ben bir cahillik yaptım, sağın-solun sözüne inanarak aslı olmadığı halde Belediye Başkanını şikayet ettim...” diyerek müşteki hakkında takibata başlanılmadan önce isnadından rücu ettiği gözetilerek TCK’nin 285/son hükmünün uygulanması gerektiğinin düşünülmemesi, bozmayı gerektirmiştir.” Vural Savaş, Sadık Mollamahmutoğlu, s. 2985.

İdari soruşturma, disiplin amirinin soruşturmaya başlama emri vermesi ile başlayacağından, failin bu andan evvel iftirasından dönmesi gerekir.⁴⁷

2. Failin kovuşturma başlamadan önce iftirasından dönmesi

5237 sayılı Kanununun 269'uncu maddesinin ikinci fıkrasına göre fail, iftiraya uğrayan hakkında kovuşturma başlamadan önce iftirasından dönerse cezasının dörtte üçü indirilecektir.

5271 sayılı CMK'nin 2'nci maddesine göre, kovuşturma evresi, iddianamenin kabulüyle başlayıp hükmün kesinleşmesine kadar geçen evreyi ifade eder (madde 2/1-f). İddianame; hâkimin vereceği “*iddianamemin kabulü*” kararıyla kabul olunacağı gibi, iddianamenin ve soruşturma evrakının verildiği tarihten itibaren on beş gün içinde iade edilmemesi halinde de kabul olunmuş sayılır. Aynı şekilde iddianamenin iadesi kararına karşı yapılan itirazın kabulü halinde de kovuşturma evresi başlar. Kovuşturma evresi başlamadan iftiradan dönüldüğünde 269/2'deki indirim uygulanacaktır.

3. İftiradan dönmeyen, iftiraya uğrayan hakkında hüküm verilmeden önce veya iftiraya uğrayanın mahkûmiyetinden sonra veya ceza- nın infazına başlandıktan sonra gerçekleşmesi

İftira eden;

a) İftiraya uğrayan hakkında hüküm verilmeden önce iftirasından dönerse verilecek cezanın üçte ikisi (madde 269/3-a),

b) İftiraya uğrayanın mahkûmiyetinden sonra iftirasından dönerse, verilecek cezanın yarısı (madde 269/3-b),

c) İftiraya uğrayan hakkında hükmolunan cezanın infazına başlanması halinde iftirasından dönmesi halinde, verilecek cezanın üçte biri (madde 269/3-c) indirilebilir.

Bu fıkra da geçen “*hüküm*” kelimesi yargılama neticesinde verilen son karardır.⁴⁸ 5271 sayılı Kanununun 223'üncü maddesine göre; beraat, ceza verilmesine yer olmadığı, mahkûmiyet, güvenlik tedbirine hükmedilmesi, davanın reddi ve düşmesi kararı hükmüdür. Hükümden önce gerçekleşen pişmanlık halinde faile verilecek cezanın üçte ikisi indirilebilir.

Duruşmanın sona erdiği açıklandıktan sonra verilen “*mahkûmiyet*” hükmünden sonra fail tarafından pişmanlık gösterilmesi halinde ise, verilecek ceza yarısı oranında indirilebilir. İndirim yapılabilmesi için kurulan mahkûmiyet hükmünün kesinleşmemesinin gerekip gerekmeyeceği doktrinde tartışmalıdır. Tezcan, Erdem ve Önok, mahkûmiyet hükmünün süresi içinde kanun yoluna başvurmama veya temyiz incelemesi sonucu kesinleşmesi gerektiğini belirtmektedir.⁴⁹

⁴⁷ Durmuş Tezcan ve diğerleri, s. 817.

⁴⁸ Necati Meran, s. 253.

⁴⁹ Durmuş Tezcan ve diğerleri, s. 817.

İftiraya uğrayan hakkında hükmolunan cezanın infazına başlanması halinde failin pişmanlık göstermesi halinde cezasının üçte biri indirilebilir. İftiraya uğrayan hakkında hükmolunan hapis cezası ertelenmişse, fail “denetim süresi” içinde iftirasından dönerse 269/3’ün hangi bendi uygulanacağı bir sorundur. Bir görüşe göre, bu durumda, 5237 sayılı TCK’nin 51/son hükmüne göre, “denetim süresi yükümlülüklerine uygun veya iyi hâlli olarak geçirildiği takdirde, ceza infaz edilmiş sayılacağı”ndan ve denetim süresi içinde iftiraya uğrayan hakkında bazı yükümlülüklerle hükmedilebileceğinden “c bendi” uygulanmalıdır. Deneme süresiyle infaz da başlamıştır.⁵⁰

5237 sayılı TCK bakımından deneme süresi iyi halli ve yükümlülüklerle uyularak geçirilirse ceza infaz edilmiş sayılır.

4. İsnat edilen fiilin idari yaptırım gerektiren bir fiil olması

İsnat edilen fiil idari yaptırım gerektiren bir fiil ise, idari soruşturma başlanmadan evvel iftiradan dönülürse fail hakkında hükmedilecek cezanın beşte dördü indirilecektir (madde 269/1). Bu konuya yukarıda değinmiştik.

İftiranın konusunu oluşturan münhasıran idari yaptırım uygulanmasını gerektiren fiil ise; fail,

a) İdari yaptırıma karar verilmeden önce etkin pişmanlıkta bulunursa verilecek cezanın yarısı (264/4-a),

b) İdari yaptırım uygulandıktan sonra etkin pişmanlıkta bulunursa verilecek cezanın üçte biri indirilebilecektir (264/4-b).

Her iki durumda da cezanın indirilmesi konusunda hâkime takdir yetkisi verilmiştir. 765 sayılı Kanun döneminde ise, cezadan indirim oranlarını düzenleyen hüküm emredici bir şekilde düzenlenmişti.⁵¹

5237 sayılı TCK’nin bu düzenlemesi dikkate alındığında, idari yaptırım kararı verildikten sonra ve fakat idari yaptırım kararı uygulanmadan, iftirasından dönen failin pişmanlığının cezasından indirim sağlamadığı görülecektir. Halbuki aynı yasa, isnadın konusunun “suç” oluşturduğu durumlarda; failin, iftiraya uğrayanın mahkumiyetinden sonra iftirasından dönmesi halinde, verilecek cezanın yarısının indirimini öngörmektedir.

5. Basın ve yayın yoluyla işlenen iftira suçunda etkin pişmanlık

5377 sayılı Kanunla değişik TCK’nin 269’uncu maddenin 5’inci fıkrasına göre, basın ve yayın yoluyla yapılan iftiradan dolayı, failin etkin piş-

⁵⁰ Durmuş Tezcan ve diğerleri, s. 817.

⁵¹ 765 sayılı TCK madde 285/son: Yukarıdaki fıkralarda yazılı olan suç faili mağdur hakkında takibat yapılmadan evvel bu isnadından rücu eder veya uydurduğunu itiraf ederse yukarıda yazılı cezaların altıda biri hükmolunur ve ceza müebbet ağır hapis ise, on sene ağır hapse indirilir ve isnattan rücu veya tasniin itiraf olunması takibata başlandıktan sonra vaki olursa asıl cezanın üçte ikisi indirilir ve müebbet ağır hapis yerine 24 sene ağır hapis cezası tayin olunur. Tasni veya iftira, kabahat e’aline taalluk ederse bu madde ile 283 üncü maddede tespit olunan cezalar yarıya kadar indirilir.

manlık hükümlerinden yararlanabilmesi için, bunu aynı yöntemle yayınlaması gerekir. Değişiklik öncesi basın ve yayın yolu ile işlenen iftira suçundan dolayı etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanma olanağı yoktu.⁵² Kanun koyucu failin, basın ve yayın yolu ile işlenen iftira suçunda pişmanlık hükümünden yararlanabilmesi için ek bir koşul getirmiştir. Getirilen bu ek koşulun somut olayda gerçekleşip gerçekleşmediğine yargı organı karar verecektir.⁵³ Doktrinde bu hüküm eleştirilmekte, düzenlemenin genel hükümlerle uyummadığı belirtilmektedir.⁵⁴

Değişiklik öncesi 5237 sayılı TCK'nin 269/5 hükmü, şu şekilde düzenlenmişti: *İftira suçunun basın ve yayın yolu ile işlenmesi halinde, bu madde hükümleri uygulanmaz.* Gazetecilerin haber kaynağından edindiği yanlış bilgiyi, doğru şeklini öğrendiğinde etkin pişmanlık hükümünden yararlandırılmamasının haklı bir gerekçesi olmadığından, basın özgürlüğünü kısıtlayan bu hükmün değiştirilmesi yerinde olmuştur.

“*Basın ve yayın yolu*” deyiminden ne anlaşılması gerektiğini 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu düzenlemiştir. Buna göre, basın ve yayın yolu ile deyiminden; her türlü yazılı, görsel, işitsel ve elektronik kitle iletişim aracıyla yapılan yayınlar anlaşılır (TCK madde 6/1-g). Elektronik posta (e-mail) kitle iletişim aracı sayılmadığından “*basın ve yayın*” ifadesinin kapsamı dışında kalır.⁵⁵ İftira; radyo, televizyon, gazete, internet gibi işitsel, görsel, yazılı, elektronik kitle iletişim araçlarıyla işlenmişse, iftira edenin etkin pişmanlıktan yararlanabilmesi için bunun aynı yöntemle yayınlaması gerekir (madde 269/son). Ancak, gazetecinin çalıştığı kurumdan ayrılması, çalıştığı kurumun kapanması halinde, bunu nasıl yayınlatacağı da başka bir sorundur.

Basın ve yayın yolu işlenen iftira suçunda failin etkin pişmanlıktan yararlanması için kendisine “*ek*” bir yükümlülük getirilmesi, eşitlik ilkesine aykırıdır. “*Cevap ve düzeltme hakkı*”nın da hukukumuzda düzenlenmiş olduğu göz önüne alınarak basın özgürlüğünü kısıtlayan bu düzenlemenin madde metninden çıkarılması yerinde olacaktır.

⁵² Durmuş Tezcan ve diğerleri, s. 818.

⁵³ Yener Ünver, s. 102; Necati Meran, s. 254.

⁵⁴ M. Emin Artuk ve diğerleri, s. 767.

⁵⁵ Necati Meran, s. 254.

KAYNAKÇA

- Artuk, Mehmet Emin; Gökçen, Ahmet; Yenidünya, A. Caner; (2005), *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Ankara.
- Bayraktar, Köksal; *İftira*, İÜHFİM, cilt XL, sayı 1-4.
- Erem, Faruk; (1993), *Türk Ceza Kanunu Şerhi Özel Hükümler*, Ankara, cilt II.
- (1955), *Adliye Aleyhine Cürümler*, Ankara.
- Gözübüyük, Abdullah Pulat; (1969) *Adliye'ye Karşı Suçlar*, AD., yıl 60, sayı 8, Ankara
- Hafizoğulları, Zeki; *Ceza Hukuku Ders Notları*, www.zekihafizoğullari.com
- Ünver, Yener; (2008), *Adliye Karşı Suçlar*, İstanbul.
- Keskin, Serap; (2004), *Türk Ceza Kanunu Reformu*, Birinci Kitap: *Toplumsal Değişim Sürecinde Türk Ceza Kanunu Reformu*, Türkiye Barolar Birliği Yayını.
- Malkoç, İsmail; (2006), *Açıklamalı Yeni Türk Ceza Kanunu Özel Hükümler*, Ankara, cilt II.
- Meran, Necati; (2005), *Açıklamalı-İçtihatlı Türk Ceza Kanunu*, Ankara.
- (2006), *Kamu Görevlisine ve Adliyeye İlişkin Suçlar*, Ankara.
- Öner, Hamdi; (1946), *İftira Suçu*, Adalet Dergisi, Ankara, yıl 37, sayı 11.
- Savaş, Vural; Mollamahmutoğlu, Sadık; (1995), *Türk Ceza Kanununun Yorumu*, Ankara, cilt II.
- Soyaslan, Doğan; (2005), *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Ankara,
- Şahbaz, İbrahim; (1985), *İftira Suçu*, YD., Ankara, cilt II, sayı 4.
- Tezcan, Durmuş; Erdem, Mustafa Ruhan; Önok, Murat; (2007), *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, Ankara.
- Toroslu, Nevzat; (2008), *Ceza Hukuku Genel Kısım*, Ankara.
- (2003), *Ceza Muhakemesi Hukuku*, Ankara.
- Yiğitbaş, M. Oktay; (1967), *İftira Cürmü Üzerine Bir Deneme*, AD., Ankara, yıl 58, sayı 11.